

Glavni urednik riječkog znanstvenog časopisa koji 60 godina dokazuje da je istinska vrijedn

Barbara ČALUŠIĆ

Medicina Fluminensis, stručno-znanstveno glasilo Hrvatske liječničke komore - Podružnice Rijeka i Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, ove godine obilježava 60 godina neprekidnog izlaženja. Riječ je o časopisu izvornog imena Medicina koji je kroz povijest svog izlaženja okupljao autore iz Rijeke i široku mrežu suradnika iz zemlje i inozemstva da bi danas izrastao u značajnu platformu za promicanje biomedicinskog znanja, spoznaja i praksi koje unapređuju kvalitetu zdravstvene skrbi u našem kraju i regiji. Ono što je specifično za ovaj znanstveni časopis, posebno u današnje vrijeme, jest njegov jezik i široka dostupnost. Naime, članici objavljeni u ovom znanstvenom časopisu napisani su na hrvatskom jeziku te u svojem elektroničkom obliku imaju besplatan i otvoreni pristup.

- Samo osnivanje glasila Medicina, u svibnju 1964. godine, povezuje se uz odluku tadašnjeg Zdravstvenog centra. Njegov ravnatelj, prof. dr. Kajetan Blečić, bio je idejnim začetnikom novog stručnog medicinskog časopisa čiju je programsku orijentaciju predstavio u uvodniku prvog broja. Također, ovaj riječki Andrija Štampar uputio je i poziv prof. dr. Mladenu Cezneru, koji ga je prihvatio postavši prvi glavni urednik časopisa. Društvene su okolnosti usmjerile i daljnji put glasila. Promjene zakona početkom 1970. godine odredile su ustrojbeni kraj prvotnog vlasnika i izdavača Medicina. Iste godine, izdavanje preuzima Podružnica Zbora liječnika u Rijeci, nastavljajući služiti potrebama i interesima liječnika našeg kraja. Već nakon deset godina izlaženja Medicina je primila prestižnu Nagradu grada Rijeke za afirmaciju znanstvenih i stručnih dostignuća u medicini, čime je već na samim počecima priznat izuzetni doprinos i značaj glasila u zajednici, kaže prof. dr. Saša Ostojić, glavni i odgovorni urednik Medicine Fluminensis od 2008. godine.

Stroge etičke smjernice

Medicina Fluminensis recenzirani je časopis koji izlazi četiri puta godišnje, u tiskanom i elektroničkom izdanju, osiguravajući vjerodostojnost objavljenih radova uz najviše etičke standarde. Od osnutka, glasilo povezuje medicinsku praksu i znanstvena istraživanja te osigurava prijenos ključnih spoznaja medicinskim stručnjacima, znanstvenicima, studentima i široj akademskoj zajednici.

- Njegujući kulturu stvaranja i distribucije znanja, časopis je postao forum za dijalog, učenje i napredak. Uredništvo, predano odabiru kvalitetnih radova, istodobno je gradilo stručnu zajednicu autora, recenzenata i čitatelja, utemeljenu na objavi pouzdanih i primjenjivih medicinskih znanja iz svih područja biomedicinskih znanosti čovjeka. Raznorodnost i širina obuhvaćenih tema poticaj je kliničarima da podijele specijalističko znanje i iskustvo, liječnicima primarne zdravstvene zaštite da ukažu na

Medicina Fluminensis - medicinske misli grada koji teče

Iako Medicina Fluminensis nije časopis visokog čimbenika odjeka i međunarodne vidljivosti, svojim je pristupom pronašla put do vjernih čitatelja. Na Hrčku, između 140 aktivnih časopisa iz područja biomedicine i zdravstva, Medicina Fluminensis je danas na visokom devetom mjestu, što potvrđuje svrhu postojanja i vrijednost otvorenog pristupa

važnu ulogu preventivne medicine, kao i temeljnim znanstvenicima da prikažu svoja istraživanja s naglaskom na mogućoj primjenjivosti. Glasilo je i centar edukacije doktoranata, studenata diplomskih i poslijediplomskih studija, koji dopunjuje i proširuje nastavno gradivo i u kojem se mladi istraživači prvi put susreću s metodološkim pisanjem i objavljivanjem stručnih i znanstvenih članaka na materinskom jeziku, prema međunarodnim standardima, objašnjava Ostojić koji promjene časopisa kroz godine dijeli u dva razdoblja, od kojih drugo počinje u prvoj polovici devedesetih godina kratkotrajnim ambicioznim pokušajem prevodenja i objavljivanja svih radova na engleskom jeziku. Od 2002. godine uvedena je praksa tematskih brojeva što je uz istovremeno poticanje autora na široki spektar tema, ali širenje kruga korisnika. Pod Ostojićevim vodstvom, od 2008. godine dolazi do transformacije u usmjerene usklađivanju s međunarodnim standardima.

- Postupci pisanja i recenziranja prilagođeni su smjernicama Međunarodnog odbora urednika medicinskih

Medicina Fluminensis nadilazi ograničenja formata, trendova i pritisaka

Dopunsko izdanje

Velika obljetnica časopisa obilježena je dopunskim izdanjem Medicine Fluminensis.

- Retrospektivno izdanje časopisa Medicina Fluminensis objavljeno povodom značajnog jubileja nadmašuje ulogu obične bibliografske zbirke, postajući trajni spomenik povijesti medicinske znanosti u Rijeci i Hrvatskoj. Ada Prpić i Branka Škibola, knjižničarke iz Knjižnice za biomedicinu i zdravstvo u Rijeci, uz podršku voditeljice Evgenije Arh, u ovom su posebnom izdanju, uz radove urednika glasila i pozvanih autora, priredile popis glavnih i gostujućih urednika, kao i sveukupnu bibliografiju koja obuhvaća sveukupna 2.824 znanstvena i stručna rada otisnuta slijedom publiciranja kroz 255 brojeva časopisa od pokretanja. Spomenuto izdanje uključuje i autorsko kazalo s abecednim popisom svih 3.642 autora iz 33 zemalja svijeta, kao i predmetno kazalo usklađeno s MeSH rječnikom. Navedeni tezaursus uključuje 2.075 publiciranih ključnih pojmova pridruženih objavljenim člancima, nudeći nam dodatni uvid u raznorodnost i bogatstvo obrađenih tema, ističe Ostojić.

časopisa i Odbora za etiku publikacija. Definirane su stroge etičke smjernice, osnažena je mreža recenzenata, a recenzijski postupak detaljno uređen. Precizno su kategorizirane vrste članaka, a definirani su i jasni ciljevi i djelokrug časopisa. Otvorena je mogućnost objavljivanja radova na hrvatskom ili engleskom jeziku, što je autorima omogućilo izbor za veću međunarodnu vidljivost njihova rada, a time i glasila u cjelini, tumači Ostojić.

Opsežna reforma

Jedna od značajnijih transformacija u povijesti časopisa Medicina dogodila se 2010. godine inicijativom tadašnjeg dekana Medicinskog fakulteta prof. dr. Alana Sustića i samog Ostojića, kada časopis mijenja ime u Medicina Fluminensis, a suizdavaštvo preuzimaju Hrvatski liječnički zbor - Podružnica Rijeka i Medicinski fakultet u Rijeci.

- Ova promjena predstavljala je strateški iskorak prema povećanju znanstvenog i stručnog ugleda časopisa, oslanjanjem na bogatu tradiciju Medicinskog fakulteta u izdavanju znanstvenih publikacija. To uključuje i

SAŠA OSTOJIĆ
na čelu
najdugovječnije
redakcije

“ Raznorodnost i širina obuhvaćenih tema poticaj je kliničarima da podijele specijalističko znanje i iskustvo, liječnicima primarne zdravstvene zaštite da ukažu na važnu ulogu preventivne medicine, kao i temeljnim znanstvenicima da prikažu svoja istraživanja s naglaskom na mogućoj primjenjivosti

baštinu časopisa Acta Facultatis Medicae Fluminensis, koji je u dijelu svog postojanja bio dopunskim izdanjem Medicine. Konačno, u nizu istaknutih promjena u tom razdoblju, važno je istaći i važnost uvođenja otvorenog pristupa člancima, što je bio veliki doprinos glasila razvoju otvorene znanosti u našoj zajednici, ističe Ostojić.

Naime, u travnju 2008. godine, uz već opisane opsežne

Uspjeh znanstvenog rada u njegovoj primjenjivosti i aktualnoj koristi u lokalnoj zajednici

„Tako se globalna znanstvena komunikacija primarno odvija na engleskom jeziku, važan doprinos Medicine Fluminensis ogleda se u razvoju i standardizaciji hrvatske medicinske terminologije. Časopis je značajno pridonio stvaranju stručnog rječnika prilagođenog specifičnostima domaće medicinske prakse, odražavajući i kulturni identitet zajednice

Prvi glavni urednik Mladen Cezner

reformu, časopis je akreditiran na Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske (HRČAK) - platformu za okupljanje hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa s otvorenim, besplatnim pristupom cjelovitim člancima. Prihvaćanje modela otvorenog pristupa bilo je i korak koji je omogućio uključivanje časopisa u renomirane baze otvorenog pristupa, kao što je Directory of Open Access Journals. Uvrštavanje cjelovitih članaka u bazu SCOPUS i priznavanje časopisa od strane knjižničnih servisa, poput Ulrich's Archive i EBSCO, dodatno je promicalo unaprjeđenje vidljivosti glasila, što ga od tada čini privlačnijim autorima.

Otvoreni pristup vrlo brzo je pridonio značajnom unaprjeđenju vidljivosti i dostupnosti časopisa široj zajednici na hrvatskom jeziku. Tako, u razdoblju od 2008. do 2024. godine, portal HRČAK bilježi čak 4.678.876 pojedinačnih posjeta stranicama časopisa, uz 2.711.792 otvaranja i preuzimanja cjelovitih članaka. S obzirom na milijunske vrijednosti, odluka o inicijativi slobodnog pristupa cjelovitim člancima u digitalnom obliku pokazala se jednom od najvažnijih u novijoj povijesti glasila, tvrdi Ostojić.

Velik broj posjeta glavni urednik Medicine Fluminensis tumači kroz prizmu medicine temeljene na dokazima na jednoj strani, a na drugoj one temeljene na autoritetima koja ponekad dolazi do izražaja u manjim znanstvenim zajednicama.

U takvoj je sredini izuzetno važna uloga recenzijskog postupka, na čijoj vjerodostojnosti počiva kredibilitet i doseg glasila. Od samih početaka, a posebno od uvedene promjena 2008. godine, profesionalnim i transparentno vođenim recenzijskim postupkom časopis dosljedno njeguje kulturu kritičkog pregleda, gradeći povjerenje i

poštovanje znanstvene zajednice. O razvoju ove konstante, od 2019. godine brine izvršna urednica prof. dr. Lara Batičić, dosljedno koordinirajući urednički tim i široku recenzentsku mrežu. Iako Medicina Fluminensis nije časopis visokog čimbenika odjeka i međunarodne vidljivosti, svojim je pristupom pronašla put do vjernih čitatelja. Na Hrčku, između 140 aktivnih časopisa iz područja biomedicine i zdravlja, Medicina Fluminensis je danas na visokom devetom mjestu, što potvrđuje svrhu postojanja i vrijednost otvorenog pristupa, ističe Ostojić.

Inicijacija studenata

Uz otvoreni pristup, jezik je specifikum ovog glasila budući da izlazi na hrvatskom jeziku pa se slobodno može reći da on ima i jezičnu vrijednost. Iako se globalna znanstvena komunikacija primarno odvija na engleskom jeziku, važan doprinos Medicine Fluminensis ogleda se u razvoju i standardizaciji hrvatske medicinske terminologije. Tijekom djelovanja, časopis je značajno pridonio stvaranju stručnog rječnika prilagođenog specifičnostima domaće medicinske prakse, odražavajući i kulturni identitet zajednice. Iako ovakav pristup može rezultirati smanjenom međunarodnom vidljivošću i nižim bibliometrijskim pokazateljima, on osigurava trajnu vrijednost za lokalnu medicinsku zajednicu i doprinosi očuvanju autonomije na materinskom jeziku, smatra Ostojić.

Otvorenom pristupu i hrvatskom jeziku, valja dodati i inicijaciju studenata u svijet znanosti kroz Studentsku sekciju glasila. Kako objašnjava Ostojić, časopis je odavno preostao okvir medija koji objavljuje samo znanstvene i stručne medicinske informacije, postaviš pedagoški oslonac i suvjevni metodološki uzor budućim znanstvenicima.

- Ključnu ulogu u poticanju usvajanja vještina

Sa svečane promocije prigodnog dopunskog izdanja

„Otvoreni pristup vrlo brzo je pridonio značajnom unaprjeđenju vidljivosti i dostupnosti časopisa široj zajednici na hrvatskom jeziku. Tako, u razdoblju od 2008. do 2024. godine, portal HRČAK bilježi čak 4.678.876 pojedinačnih posjeta stranicama časopisa, uz 2.711.792 otvaranja i preuzimanja cjelovitih članaka

akadenskog pisanja i objavljivanja prema međunarodnim standardima ima Studentska sekcija Medicine Fluminensis, osnovana 2017. godine. Osnovni je cilj bio promicanje studentske znanstvene aktivnosti na Medicinskom fakultetu u Rijeci, što se proširilo i na druge srodne fakultete te međunarodno razinu. Pod vodstvom prof. dr. Nine Perez, pomoćne urednice glasila za studentsku sekciju, kao i sudjelovanjem 20-tak

Studentska sekcija glasila

studentskih predstavnika u proteklom razdoblju studentska sekcija postala je jedinstvena edukacijska platforma za znanstveni razvoj studenata. Model djelovanja obuhvaća edukacije iz znanstvene metodologije, među kojima se ističe popularna radionica »Kako napisati dobar prikaz slučaja«, koju je dosad završilo više od 70 studenata, uz posljednju objavu 30-tak studentskih članaka. Sekcija pruža i stručnu podršku studentskim znanstvenim skupovima, uključujući MedRi Znanstveni PIKNIK, NeuRi - Studentski kongres neuroznanosti ili HitRi - Kongres hitne medicine, kao i druge. Konačno, izuzetno važna uloga u popularizaciji znanosti dodatno se ostvaruje kroz inovativne formate, poput Science Sunday i Case Night. Širi ciljevi, aktivnosti i principi djelovanja Studentske sekcije glasila doista su jedinstveni u široj međunarodnoj publicističkoj zajednici, posebice stoga što ova platforma za novačenje budućih autora, suradnika i recenzenta - predstavlja vrijednu originalnu metodu znanstvene inicijacije i razvoja, kaže Ostojić.

Objavi ili nestani

Kad je riječ o planovima za budućnost, Ostojić kaže kako će glasilo nastaviti svoju prilagodbu izazovima

digitalizacije, internacionalizacije i interdisciplinarnosti. To uključuje i prijelaz na platformu Open Journal Systems, koja će unaprijediti proces zahtjevanja, uređivanja i objavljivanja radova. Smjer daljnjeg razvoja uključuje i usvajanje najnovijih trendova znanstvene publicistike, a u planu je osnaženje prisutnosti u relevantnim međunarodnim bazama podataka što je u izravnoj vezi s odlukom autora za objavljivanje na engleskom jeziku, kao i korištenjem citatne baze objavljenih članaka. Također, posebna pažnja usmjeret će se i daljnjem metodološkom i tehnološkom razvoju edukacijskih platformi, koje odgovaraju potrebama i

profilu nove generacije čitatelja i suradnika.

- U suvremenom znanstvenom izdavaštvu, obilježeno imperativom »objavi ili nestani« i naglaskom na bibliometrijske pokazatelje poput čimbenika odjeka i broja citata, ovakvi časopisi utjelovljuju ideal utemeljen na praktičnom znanju, odnosno kulturni znanja koja nadilazi ograničenja formata, trendova i pritisaka. Kroz šest desetljeća kontinuiranog rada, glasilo je nadmašilo početni lokalni značaj, te izraslo u važan izvor znanja i edukacije na nacionalnoj razini, uz otvaranje mladim stručnjacima i studentima. Istovremeno, Sedeset godina nije tek brojka, već svjedočanstvo o kontinuitetu

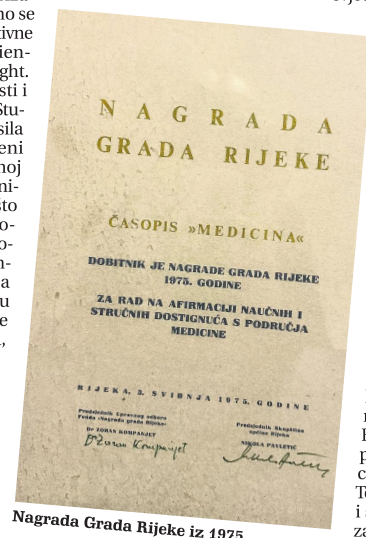
i otpornosti na promjene. Od osnutka, časopis se prilagodio razvoju strukture, očuvajući temeljne vrijednosti: izvrsnost, integritet i akademsku slobodu. Iako će Medicina Fluminensis i dalje pažljivo osluškivati trendove u znanstvenoj publicistici i smjerno se mijenjati prema izazovima zajednice, glasilo čvrsto ustraje na poziciji da istinska vrijednost znanstvenog rada leži u njegovoj primjenjivosti i društvenoj koristi u lokalnoj zajednici i sadašnjem vremenu. Medicina Fluminensis zajednički je postojani putokaz medicinske misli iz Grada Koji Teče. Budimo jednostavno i smireno ponosni na to, zaključuje Ostojić.

Urednički začetnik Kajetan Blečić

Urednici i brojni suradnici

Prvi glavni urednik Medicine prof. dr. Mladen Cezner koji je časopis vodio od 1964. do 1973. godine postavio je primarnim ciljem stručno usavršavanje i obrazovanje liječnika na lokalnoj razini. Njegov nasljednik, prof. dr. Vladimir Šuštić u predstojećih je pet godina očuvao i dodatno unaprijedio rad glasila. Od tog razdoblja, mnogi su ugledni stručnjaci pridonijeli napretku, a posebno urednici s višegodišnjim mandatom: prof. dr. Miljenko Gazdick (1983. - 1990.), prof. dr. Ante Škrobonja (1995. - 2001.), prof. dr. Vera Vlahović-Palčevski i prof. dr. Igor Prpić (2002. - 2007.), kao i prof. dr. Saša Ostojić, glavni urednik na čelu najdugovječnije redakcije, koja djeluje od 2008. godine. Svoj doprinos u 60 godina izlaženja časopisa dali su i brojni zamjenjici glavnog urednika, izvršni i pomoćni urednici, članovi uredničkog odbora i savjeta, urednici tematskih brojeva te recenzenti. Svoj su trag ostavili i lektori za hrvatski i engleski jezik, kao i suradnici u pripremi i tisku.

Nagrada Grada Rijeke iz 1975.